

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Stephani Thevpoli Bened. F. Patric. Veneti,
Academicarum Contemplationum Lib. X**

Piccolomini, Francesco

[Basel], 1590

VD16 ZV 12463

An Coelum sit essentia quinta, penitus distincta à natura quatuor
elementorum. Cap. 2.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12918

rea, à quibus pendent: ac cùm ita se habeant: vniuersum magis seruat, nedum in toto, verùm etiam in singulis partibus naturam, & conditionem vniuersi. Tertio: quia de ratione elementi, vt est elementum, hoc est, vt in alio inueniatur. Postremo: quia elementa viuunt, viuentia ex omnibus elementis constare debent, iure itaque in singulis elementis inueniuntur omnia; denominantur tamen per id, quod exuperat, & dominatur. Quòd elementa pura non sint, etiam fatentur Peripatetici: at dissentiunt: primo, quia negant ea esse animata: secundo, quia censent prima corpora esse, non quatuor, sed quinque: cùm statuant cœlum omnino distinctum à natura elementorum. De prima dissensione egi, dum verba feci de animis spherarum: de altera in sequenti capite futurus est sermo.

An Cœlum sit essentia quinta, penitus distincta à natura quatuor elementorum.

CAP. II.

Cœlum est corpus, omnium opinionone, eminentissimum, & diuinissimum, omniumque consensu, sedes Deorum: quod vt maximè à sensibus nostris distat: ita nobilitate excellit, & cum difficultate cognoscitur. Putarunt primi Philosophi, eandem cœli, & mortalium esse materiam; & solùm differre cœlum à mortalibus puritate, & impuritate: ideo dixerunt Egyptij, cœlum esse humorem concretum;

Diogenes, esse aerem puriorem; Heraclitus, esse ignem; Stoici, ardorem mobilem; Pythagoras, flammâ: Plato Pythagoram sequutus, stellas censuit esse non vrentes ignes; & cœlû præsertim esse ignem, constare tamen ex eminentiis omnium elementorum. Iure materia cœli, & mortalium, eadem censi debet; natura enim superuacaneis non abundat: si promundi constitutione vna materia est satis, nõ duæ sunt statuendæ. Insuper, quia vniuersi opifex vnus est; opifici autem, & efficienti respondet recipiens, & patiens; cùm vnus sit opifex, est necesse, vt etiam recipiens & patiens ei primò respondens, vnum sit. Confirmatur: quoniam, nisi huiusmodi commune subiectû esset vnum; profectò vniuersum non esset maximè vnum, maximeque iunctum, & complicatum. Præterea, cùm mundi anima sit vna, vnus sit vniuersi finis; quomodo sola materia, cui minùs est nata conuenire distinctio, adeò est diuisa, vt in vnam communem non redigatur? Statuamus itaque cum Platone, & cum omnibus priscis sapientibus; materiam cœli, & mortalium esse eandem. Aristoteles frequenter asseruit eam esse diuersam; sed proculdubio minùs rectè sentit; ratione enim, & sensu eam esse eandem cognoscimus; ratione quidem, vt iam patuit: sensu verò; quia eadem accidentia in cœlo, & mortalibus conspiciamus; vt lucem, perspicuum, quãtitatem & similia. Simplicius volens Platonem cum Aristotele conciliare,

ciliare, quia Aristoteles manifestissimè statuit materiam cœli esse diuersam, dixit etiam ex opinione Platonis diuersam esse. At in re conspicua manifestè lapsus est: nullibi Plato eam esse diuersam indicauit; nullibi, nisi vnam, explicauit materiam primam. Lucidissimè in Timæo dixit, hanc primam materiam, communemque syluam, ignitam, humefactam, ceterisque qualitatibus affectâ; ignem, terram, & reliqua prima corpora cōstituere: Sic cœlū dixit ignē, & stellas animalia ignea nuncupauit. Est itaque materia cœli, & mortalium eadem; nec potest Plato cum Aristotele conciliari. Quæ cum ita se habeant, perpendamus; an cœlum censeri debeat essentia quinta, distincta à natura quatuor elementorum. Architas, & cum eo Arist. primi fuerunt, qui cœlum à quatuor elementis penitus seiunxerunt; & illud essentiam quintam, nil commune vniuo cum habentem cum mortalibus affirmarunt; vt rectè Porphyrius retulit. Vtitur Aristoteles præsertim fundamento à motu sumpto; præaccipiens, omnem simplicem motum alicui simplici corpori conuenire, & vnicuique simplici corpori cōuenire simplicem motum: ex quo infert, cum elementa per naturam moueantur motu recto, cœlum verò moueatur in orbem; qui est motus diuersus à recto, nobilior, & præstantior eo; iure cœlum esse corpus à quatuor elementis distinctum, eminentius, & præstantius illis. Id ipsum confirmat in

primo Meteororum ex eo: quia, si cœlum esset
 vnum ex quatuor elementis, nulla inter cœlū
 & reliqua elementa seruaretur ratio; & pro-
 pterea iam cœlum cœtera omnia consumpsis-
 set, & in sui naturam conuertisset. Demum id-
 ipsum ex eo confirmat; quia nulla in cœlo, vel
 cœli partibus conspicitur permutatio; cū e-
 contra elementa quatuor omnia, sint variis
 permutationibus obnoxia. Afferuit itaque A-
 ristoteles, cœlum esse quintam essentiam, om-
 nino distinctam à quatuor elementis. At re-
 ctiùs Plato cum antiquis sapientibus, cœlum
 sola puritate ab aliis distingui existimauit: iam
 enim ostensum est, cœli, & mortalium eandem
 esse materiam, & sola esse quatuor prima cor-
 pora: propterea nō potest statui essentia quin-
 ta penitus distincta. Præterea, cū stellæ, vt
 flammæ, luceant; cū radij earum, flammam
 generent; cū tam manifestè mortalia cale-
 faciant; cū cœlum qualitates elementorum
 producat; proculdubio & esse verè calidum,
 & includere puritates, & excellentias elemen-
 torum putandum est. Afferere, quòd cœlum
 ea efficiat per motum, vt asserit Aristoteles; ra-
 tioni, & sensui est aduersum. Sensui; quia fre-
 quenter percipimus, longè vehementiùs, &
 velociùs moueri corpora prope nos; nec pro-
 pterea ita calefacere corpora alia, nec ea ita ca-
 lesieri, vt calescunt à cœlo. Insuper sentimus,
 ex contactu æstiuo radiorum Solis, vehemē-
 ter corpora nostra calesieri; quod minimè cō-
 tinge-

tingeret, nisi in radio inesset caliditas; nec in eo caliditas inesset, nisi cœlum actu calidum esset. Aduersatur rationi: quoniam motus, qui est actus mobilis à motore pendens, & est generatio quædam; solùm per se ad id perducit, ad quod motor suapte natura expetit perducere mobile: propterea motus in loco, per se deducit ad loci acquisitionem: quòd si inde sequatur, vel calefactio, vel qualitatis acquisitio; id solùm est ex euentu. At putare, hæc mortalia à cœlo solùm ex euentu pendere, & calefieri, alienum est à ratione: cùm calor à cœlo diffusus, omnia seruet, cuncta foueat, omnibus vitam impartiat, omnium generationes absoluat. Cùm itaque hæc à primis motoribus, & mobilibus per se, non ex euentu intenduntur, debent etiam per se produci: vt autem per se producantur, est necesse cœlum esse calidum: vt mox suo calore cuncta purget, seruet, ac perficiat.

Solutio Dubitationum.

CAP. III.

 Ensent Peripatetici, rationes Aristot. contra Platonem omnino cogere; esse ostensiones insolubiles, necessitateque præditas: at dum intimiùs perpenduntur, satis leues, & facilè solubiles inveniuntur. Vt autem id manifestè appareat ex operibus conspicuis caloris; colligamus primò, munº caloris esse, aliena secernere, purga-